ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА: ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА» У МЕДЫЦЫНСКІМ УНІВЕРСІТЭЦЕ (НА ПРЫКЛАДЗЕ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА МЕДЫЦЫНСКАГА ЎНІВЕРСІТЭТА)

Пусташыла А. П., Садоўская З. Я.

Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Ва ўсіх установах вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь выкладаецца дысцыпліна «Беларуская мова: прафесійная лексіка» для студэнтаў розных спецыяльнасцей, накіраваная на авалоданне беларускамоўнай спецыяльнай тэрміналагічнай лексікай у межах абранага профілю навучання ва ўмовах білінгвізму, на развіцце ўменняў «лагічна і паслядоўна выкладаць свае думкі ў вуснай і пісьмовай формах, а таксама пісьменна карыстацца маўленчымі стылістычнымі навыкамі» [1].

У вучэбнай праграме дадзенай дысцыпліны для стуэнтаў спецыяльнасці «Медыка-дыягнастычная справа» Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта (ГрДМУ) адзначаецца: «Вучэбная дысцыпліна «Беларуская мова: прафесійная лексіка» ставіць за мэту навучыць студэнтаў медыцынскага ўніверсітэта карыстацца беларускамоўнай медыцынскай тэрміналогіяй, засвоіць навуковы стыль мовы, свабодна валодаць вуснай і пісьмовай формамі літаратурнай мовы. Праграма вучэбнай дысцыпліны складзена з улікам патрабаванняў гуманітарызацыі навучання ва ўстановах адукацыі. Яна павінна садзейнічаць фарміраванню прафесійных і гуманістычных якасцей будучага ўрача-спецыяліста, далучэнню яго да багаццяў нацыянальнай культуры і навукі» [1].

Спецыяліст-медык, які атрымоўвае вышэйшую адукацыю ў Рэспубліцы Беларусь, павінен быць:

– патрыетам, грамадзянінам, які з шанаваннем і павагай ставіцца да сваей роднай мовы, ведае яе месца ў сістэме іншых моў свету, этапы яе станаўлення і развіцця, асаблівасці сучаснай моўнай сітуацыі ў краіне, валодае вуснай і пісьмовай формамі беларускай мовы ў межах розных маўленчых стыляў;

– знаўцам, прафесіяналам, які ведае ўласнабеларускую медыцынскую тэрміналогію, можа размаўляць і дасягаць узаемаразумення з пацыентамі розных мясцовасцей нашай кріны.

Менавіта на дасягненне гэтых вынікаў накіравана выкладанне дысцыпліны «Беларуская мова: прафесійная лексіка» у ГрДМУ.

Асаблівая ўвага ў выкладанні дадзенай дысцыпліны надаецца навуковаму стылю і сістэме моўных сродкаў, марфалагічным і сінтаксічным асаблівасцям, сістэме жанраў і кампазіцыйна-структурнай арганізацыі навуковых тэкстаў. Усім студэнтам прапануецца падрыхтаваць і абараніць рэферат па агульнай тэматыцы «Мая малая радзіма». Кожны студэнт павінен абраць

Рэпозиторий ГрГМУ

у межах гэтай тэматыкі ўласны прадмет даследвання і ў выніку крытычнага агляду літаратуры прааналізаваць розныя пункты гледжання на вызначаную праблему з выказваннем сваей пазіцыі і ацэнкі. Рэферат, як кожны жанр навуковага стылю, мае свае патрабаванні з дакладнымі ўмовамі яго афармлення, якія прад'яўляюцца студэнтам да пачатку яго падрыхтоўкі [2].

У межах названай дысцыпліны важнае месца таксама займае праца з медыцынскай тэрміналогіяй. Акрэсліваюцца два магістральныя накірункі ў развіцці беларускай медыцынскай тэрміналогіі: утварэнне тэрмінаў на аснове беларускай размоўнай лексікі (*сцягно, страўнік, брухавіна, запаленне, трызненне*) і на аснове грэчаска-лацінскіх тэрмінаэлементаў праз іх адаптацыю да нормаў беларускай мовы (*абдамінальны, інфекцыя, медыцына, сімптом, вакцына*). Вялікі ўплыў на сучасную беларускую медыцынскую тэрміналогію таксама аказвае руская мова.

Веданне медыцынскай тэрміналогіі замацоўваецца падчас напісання зваротных дыктовак, перакладаў навуковых і навукова-папулярных тэкстаў з рускай на беларускую мову і, наадварот, з беларускай на рускую мову.

Валоданне вуснай формай беларускай мовы ў галіне прафесійнай лексікі выпрацоўваецца праз вуснае апытанне па тэме заняткаў, пераказ, складанне дыялогаў «урач – пацыент» па прапанаваных гісторыях захворвання.

Акрамя таго, для студэнатаў рэкамендаваны тэрміналагічны мінімум – спіс тэрмінаў для абавязковага завучвання [3]. Веданне тэрміналагічнага мінімуму (у аб'еме не меней за 60 %) – адна з умоў атрымання адзнакі «залічана» па выніках бягучай атэстацыі нараўне з падрыхтоўкай і абаронай рэферата і напісаннем перакладу навуковага тэксту на станоўчую адзнаку [4].

З мэтай фарміравання прафесійных і гуманістычных якасцей будучых урачоў-спецыялістаў, далучэння іх да багацця нацыянальнай культуры ў рамках дысцыпліны «Беларуская мова: прафесійная лексіка» запланавана наведванне музеяў: універсітэцкага музея беларускай этнаграфіі, створанага на кафедры рускай і беларускай моў рукамі выкладчыкаў і студэнтаў ГрДМУ [5], і музея Максіма Багдановіча ў Гродне.

Такім чынам, выкладанне дысцыпліны «Беларуская мова: прафесійная лексіка», з аднаго боку, спрыяе атрыманню студэнтамі-медыкамі тэарытычных ведаў, практычных уменняў і навыкаў у галіне медыцынскай прафесійнай лексікі, з другога боку, садзейнічае набыццю імі «якасцей патрыетаў і грамадзян, гатовых да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны» [1].

Літаратура:

1. Беларуская мова: прафесійная лексіка : вучэбная праграма ўстановы адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 7-07-0911-04 «Медыка-дыягнастычная справа» // Электронны вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» для спецыяльнасці 7-07-0911-04 «Медыка-дыягнастычная справа». – 2025. – URL:

Рэпазіторый ГрДМУ

http://edu.grsmu.by/pluginfile.php/143888/mod_resource/content/3/Беларуская мова_праграма МДФ_2025.pdf (дата звароту: 09.11.2025).
2. Патрабаванні да рэферата // Электронны вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» для спецыяльнасці 7-07-0911-04 «Медыка-дыягнастычная справа». – 2025. – URL: http://edu.grsmu.by/pluginfile.php/210406/mod_resource/content/4/Патрабаванні да рэферата.pdf (дата звароту: 09.11.2025).
3. Тэрміналагічны мінімум // Электронны вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» для спецыяльнасці 7-07-0911-04 «Медыка-дыягнастычная справа». – 2025. – URL: http://edu.grsmu.by/pluginfile.php/20373/mod_resource/content/4/Тэрміналагічны мінімум_01.02.25.pdf (дата звароту: 09.11.2025).
4. Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў УА «Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі універсітэт» па дысцыпліне «Беларуская мова: прафесійная лексіка» // Электронны вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова. Прафесійная лексіка» для спецыяльнасці 7-07-0911-04 «Медыка-дыягнастычная справа». – 2025. – URL: http://edu.grsmu.by/pluginfile.php/20372/mod_resource/content/5/Критерии_ Бел.яз_студенты.pdf (дата звароту: 09.11.2025).
5. Музей беларускай этнаграфіі // Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі універсітэт : афіц. сайт. – URL: http://www.grsmu.by/ru/university/about/museum/museum_etnografii/ (дата звароту: 09.11.2025).

ЯЗЫКОВЫЕ И КОММУНИКАТИВНЫЕ ПОТРЕБНОСТИ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ОСВОЕНИИ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК»

Разводовская Я. В.

Гродненский государственный медицинский университет
г. Гродно, Республика Беларусь

Содержание обучения иноязычному профессионально-ориентированному общению в сфере медицины требует постоянной оптимизации в связи с появлением новых функций и коммуникативных потребностей представителей медицинской профессии [1; 2]. Коммуникация современного врача с использованием иностранного языка включает не только ситуации сугубо профессионального общения с коллегами, но и коммуникацию с научным сообществом и пациентами в форме онлайн / мобильной формы взаимодействия, телекоммуникации, просветительской и рекламной деятельности и пр. [3, с. 322].

Помимо выделенных актуальных коммуникативных потребностей современного врача, немаловажным фактором при оптимизации содержания

Репозиторий ГрГМУ